

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2011. gada 4. augusta sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes pēc tam, kad 2011. gada 7. jūlijā tās tika paaugstinātas par 25 bāzes punktiem. Kopš tā laika pieejamā informācija apstiprina novērtējumu, ka, ņemot vērā augšupvērstos cenu stabilitātes riskus, stimulējošās monetārās politikas nostājas korekcija bija nepieciešama. Lai gan monetārā analīze rāda, ka monetārās ekspansijas pamattempis joprojām ir mērens, saglabājas augsta monetārā likviditāte, kas var veicināt cenu spiediena veidošanos. Kā bija gaidāms, jaunākie tautsaimniecības dati norāda uz ekonomiskās izaugsmes tempa palēnināšanos dažos pēdējos mēnešos pēc spēcīgā pieauguma tempa 1. ceturksnī. Gaidāms, ka arī turpmākajā periodā būs vērojams mērens pieaugums. Taču nenoteiktība ir īpaši augsta. Saistībā ar monetāro politiku ir būtiski, lai nesenā cenu dinamika neizraisītu plašu inflācijas spiedienu. Inflācijas gaidas euro zonā stingri jānotur līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Šāda inflācijas gaidu uzturēšana ir priekšnoteikums, lai monetārā politika varētu sniegt ilgstošu ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmes veicināšanā un jaunu darbvieta radīšanā euro zonā. Vienlaikus īstermiņa procentu likmes joprojām ir zemas un finansēšanas nosacījumi – labvēlīgi. Tādējādi monetārās politikas nostāja vēl arvien ir stimulējoša. Padome turpinās ļoti rūpīgi sekot visām norisēm saistībā ar cenu stabilitāti apdraudošajiem augšupvērstajiem riskiem.

Ņemot vērā spriedzes atjaunošanos dažos euro zonas finanšu tirgos, Padome 4. augusta sanāksmē nolēma veikt arī papildu likviditāti palielinošu ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju (ITRO) ar termiņu aptuveni 6 mēneši. Operācija tiks veikta, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoļu procedūru ar pilna apjoma piešķirumu. Šīs operācijas procentu likme būs fiksēta atbilstoši galveno refinansēšanas operāciju (GRO) vidējai procentu likmei papildu ITRO laikā. Operācija, kuras termiņš būs 2012. gada 1. marts, tiks izziņota 2011. gada

9. augustā, izsole notiks 2011. gada 10. augustā un norēķini – 2011. gada 11. augustā.

Padome nolēma arī turpināt veikt GRO, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu, tik ilgi, cik būs nepieciešams, un vismaz līdz 2011. gada pēdējā rezervju prasību izpildes perioda beigām 2012. gada 17. janvārī. Šo procedūru turpinās izmantot arī Eurosistēmas speciāla termiņa refinansēšanas operācijās ar dzēšanas termiņu viens rezervju prasību izpildes periods, kuras arī turpmāk tiks veiktas tik ilgi, cik būs nepieciešams, un vismaz līdz 2011. gada pēdējā ceturkšņa beigām. Šajās speciālā termiņa refinansēšanas operācijās fiksētā procentu likme būs tāda kā tajā laikā piemērotā GRO procentu likme. Turklāt Padome nolēma veikt ITRO ar 3 mēnešu termiņu 2011. gada 26. oktobrī, 30. novembrī un 21. decembrī, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu. Procentu likmes šajās 3 mēnešu operācijās būs fiksētas atbilstoši GRO vidējai procentu likmei attiecīgās ITRO laikā.

Kā minēts iepriekš, likviditātes nodrošinājums un refinansēšanas operāciju piešķiruma veidi pēc vajadzības tiks koriģēti, ņemot vērā, ka visi spēcīgās finanšu tirgus spriedzes periodā veiktie nestandarta pasākumi būtībā ir pagaidu pasākumi.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, 2011. gada 1. ceturksnī euro zonā bija vērojams spēcīgs reālā IKP pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (0.8%). Dati un apsekojumu rezultāti par 2. ceturksni rāda, ka reālais IKP turpinājies augt, lai gan, kā tika gaidīts, lēnākā tempā. Šāda tempa palēnināšanās atspoguļo arī to, ka spēcīgo izaugsmi 1. ceturksnī daļēji noteica īpaši faktori. Tautsaimniecības izaugsmes pamattempis euro zonā joprojām saglabājas pozitīvs, un gaidāms, ka turpmākajā periodā turpināsies mērens pieaugums. Euro zonas eksportu arī turpmāk vajadzētu labvēlīgi ietekmēt notiekošajam pasaules tautsaimniecības izaugsmes procesam. Turklāt pašreizējais patērētāju un uzņēmēju konfidences līmenis euro zonā veicina privātā sektora iekšzemes pieprasījumu. Taču izaugsmes dinamiku pašlaik vājina vairāki nenoteiktību pastiprinoši faktori, un gaidāms, ka aktivitāti nedaudz palēninās vairākos reģionos un sektoros notiekošais bilanču korekcijas process.

Saskaņā ar Padomes novērtējumu šīs euro zonas tautsaimniecības perspektīvas riski īpaši lielas nenoteiktības apstākļos kopumā joprojām ir līdzsvaroti. No vienas puses, patērētāju un uzņēmēju konfidence, kā arī darba tirgus apstākļu uzlabošanās varētu arī turpmāk balstīt iekšzemes ekonomisko aktivitāti. No otras puses var būt pastiprinājušies lejupvērstie riski. Tie saistīti ar spriedzes turpināšanos dažos euro zonas finanšu tirgu segmentos, kā arī ar norisēm pasaulē un iespēju, ka šis spiediens varētu tālāk izplatīties euro zonas reālajā tautsaimniecībā. Lejupvērsti riski saistīti arī ar enerģijas cenu turpmāku pieaugumu, protekcionisma spiedienu un haotisku globālās nesabalansētības korekciju iespējamību.

Runājot par cenu norisēm, euro zonas SPCI gada inflācija 2011. gada jūlijā bija 2.5% (jūnijā – 2.7%). Dažos pēdējos mēnešos vērotā relatīvi augstā inflācija lielākoties atspoguļo augstākas enerģijas un citu preču cenas. Gaidāms, ka nākamajos mēnešos inflācija nepārprotami varētu saglabāties virs 2%. Galvenokārt ar enerģijas un citu preču cenām saistītais augšupvērstais spiediens uz inflāciju joprojām jūtams arī ražošanas procesa sākumposmos. Vēl arvien ir ārkārtīgi būtiski, lai SPCI inflācijas kāpums neradītu netiešu ietekmi uz cenu un darba samaksas noteikšanu un neizraisītu plašu inflācijas spiedienu. Inflācijas gaidas stingri jānotur līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam.

Vidēja termiņa cenu dinamikas perspektīvas riski joprojām ir augšupvērsti. Tie īpaši attiecas uz augstāku enerģijas cenu pieaugumu, nekā tika pieņemts. Turklāt pastāv risks, ka netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu kāpums var būt straujāks, nekā pašlaik paredzēts, sakarā ar nepieciešamību nākamajos gados īstenot fiskālo konsolidāciju. Visbeidzot, augšupvērsti riski var veidoties saistībā ar spēcīgāku, nekā gaidīts, iekšzemes cenu spiedienu euro zonā.

Runājot par monetāro analīzi, M3 gada kāpuma temps 2011. gada jūnijā saruka līdz 2.1% (maijā – 2.5%). Neņemot vērā nesenās mēneša svārstības, M3 pieaugums pēc būtiskā kāpuma līdz 2011. gada 1. ceturksnim pēdējo mēnešu laikā pamatā stabilizējies. Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps jūnijā palēninājās (līdz 2.5%; maijā – 2.7%). Kopumā saglabājas mērens monetārās ekspansijas pamattempis. Vienlaikus saglabājas liels līdz finanšu

tirgus spriedzes periodam uzkrātās monetārās likviditātes apjoms, un tas var veicināt cenu spiediena veidošanos euro zonā.

Aplūkojot M3 sastāvdaļas, M1 gada pieauguma temps nemainījās (1.2%), savukārt citu īstermiņa noguldījumu atlikuma kāpuma temps saruka (līdz 3.7%). Šīs pieauguma atšķirības joprojām daļēji atspoguļo pēdējo mēnešu laikā pakāpeniski augušo atlīdzību par īstermiņa termiņnoguldījumiem un krājnoguldījumiem. Vienlaikus vēl arvien relatīvi stāvā ienesīguma līkne nozīmē palēninošu ietekmi uz kopējo M3 kāpumu, jo tā samazina monetāro aktīvu pievilcīgumu salīdzinājumā ar M3 neietilpstošiem ilgāka termiņa instrumentiem ar lielāku atlīdzību. Tomēr šķiet, ka šī ietekme mazinās. Runājot par M3 neietilpstošajiem bilances posteņiem, nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps turpināja pamazām kāpt (no 0.9% maijā līdz 1.5% jūnijā), bet mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps pēdējo mēnešu laikā svārstījās nedaudz virs 3%.

MFI bilanču kopējais apjoms pēdējos mēnešos kopumā nav mainījies. Gadījumos, kad nepieciešams nodrošināt atbilstošas iespējas paplašināt kredītu izsniegšanu privātajam sektoram, bankām svarīgi nesadalīt peļņu, pievērsties tirgum, lai turpmāk nostiprinātu kapitāla bāzi, vai pilnībā izmantot valdības atbalsta pasākumus rekapitalizācijai. Īpaši tām bankām, kurām pašlaik ir ierobežota pieeja tirgus finansējumam, steidzami jāpalielina kapitāls un jāpaaugstina efektivitāte. Šajā sakarā Padome atzinīgi vērtē visā ES veikto stresa testu, ko sagatavoja Eiropas Banku iestāde un nacionālās uzraudzības iestādes ciešā sadarbībā ar ECB. Tā atzinīgi vērtē arī nacionālo iestāžu apņemšanos sniegt atbalsta iespējas bankām gadījumos, kad privātā sektora līdzekļi nav pietiekami.

Apkopojot var teikt, ka, pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes pēc tam, kad 2011. gada 7. jūlijā tās tika paaugstinātas par 25 bāzes punktiem. Kopš tā laika pieejamā informācija apstiprina novērtējumu, ka, ņemot vērā augšupvērstos cenu stabilitātes riskus, stimulējošās monetārās politikas nostājas korekcija bija nepieciešama. Salīdzinājumā ar monetārās analīzes rādītāju sniegtajām norādēm vērojams, ka, lai gan monetārās ekspansijas pamattempis vēl arvien ir mērens,

saglabājas augsta monetārā likviditāte, kas var veicināt cenu spiediena veidošanos. Kā bija gaidāms, jaunākie tautsaimniecības dati norāda uz ekonomiskās izaugsmes tempa palēnināšanos dažos pēdējos mēnešos pēc spēcīgā pieauguma tempa 1. ceturksnī. Gaidāms, ka arī turpmākajā periodā būs vērojams mērens pieaugums. Taču nenoteiktība ir īpaši augsta. Saistībā ar monetāro politiku ir būtiski, lai nesenā cenu dinamika neizraisītu plašu inflācijas spiedienu. Inflācijas gaidas euro zonā stingri jānotur līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Šāda inflācijas gaidu uzturēšana ir priekšnoteikums, lai monetārā politika varētu sniegt ilgstošu ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmes veicināšanā un jaunu darbvietu radīšanā euro zonā. Vienlaikus īstermiņa procentu likmes joprojām ir zemas un finansēšanas nosacījumi – labvēlīgi. Tādējādi monetārās politikas nostāja vēl arvien ir stimulējoša. Padome turpinās ļoti rūpīgi sekot visām norisēm saistībā ar cenu stabilitāti apdraudošajiem augšupvērstajiem riskiem.

Tagad – par fiskālo politiku. Padome uzsver nepieciešamību stingri un laikus īstenot SVF un ES korekciju programmu Grieķijā, Īrijā un Portugālē. Turklāt tā uzsver, cik svarīga visu euro zonas valstu vai valdību vadītāju no jauna paustā apņemšanās stingri ievērot apstiprinātos fiskālos mērķus. Lai to panāktu, vairākām valstīm jāpaziņo un jāīsteno straujāki papildu fiskālās koriģēšanas pasākumi. Tām valstīm, kurās ekonomiskā un fiskālā attīstība pārsniedz gaidīto, pilnībā jāizmanto šīs manevrēšanas iespējas, lai ātrāk samazinātu deficītu un parādu. Pēc iespējas ātrākai valsts parāda līmeņa un valsts finanšu ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai jāklūst par kopīgu mērķi. Kā uzsvēra euro zonas valstu vai valdību vadītāji, visu euro zonas valstu nelokāma apņemība pilnībā ievērot savas valsts parādsaistības ir būtisks elements, kā nodrošināt euro zonas finanšu stabilitāti kopumā.

Padome atzinīgi novērtēja arī visu dalībvalstu no jauna pausto apņemšanos uzlabot konkurētspēju un novērst makroekonomisko nesabalansētību. Euro zonas valstīs tiešām nepieciešams īstenot būtiskas un visaptverošas strukturālās reformas, lai padarītu elastīgāku to tautsaimniecību un palielinātu ilgāka termiņa izaugsmes potenciālu. Ārkārtīgi svarīgi ir novērst darba tirgus neelastību un veikt pasākumus,

kuri uzlabo darba samaksas elastību, konkrētāk, nepieļauj automātisku darba samaksas indeksāciju.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauts viens raksts. Tajā aplūkoti būtiski ECB monetārās un finanšu statistikas uzlabojumi, kas palīdz nodrošināt šīs statistikas lietojamību.

ECB prezidenta 2011. gada 7. augusta paziņojums lasāms ielikumā.

1. ielikums

ECB prezidenta paziņojums 2011. gada 7. augustā

1. Eiropas Centrālās bankas (ECB) Padome atzinīgi novērtē Itālijas un Spānijas valdības paziņojumu par jaunajiem pasākumiem un reformām fiskālās un strukturālās politikas jomā. Padome uzskata, ka ir svarīgi, lai abas valdības apņēmīgi un ātri īstenotu šos pasākumus un reformas, kas ļautu būtiski uzlabot šo valstu tautsaimniecības konkurētspēju un elastību un strauji samazināt valsts budžeta deficītu.

2. Padome uzsver, cik svarīga visu euro zonas valstu vai valdību vadītāju apņemšanās stingri ievērot apstiprinātos fiskālos mērķus, kas no jauna tika apliecināta euro zonas valstu sanāksmē 2011. gada 21. jūlijā. Svarīgs elements ir arī tautsaimniecības izaugsmes potenciāla palielināšana.

3. Padome uzskata, ka ir svarīgi nekavējoties īstenot visus euro zonas valstu sanāksmē pieņemtos lēmumus. Šādā perspektīvā Padome atzinīgi novērtē šodien pausto Vācijas un Francijas kopīgo apņemšanos.

4. Padomes skatījumā euro zonas valstu vai valdību vadītāju paziņojumam, ka nelokāma apņēmība pilnībā ievērot savas valsts parādsaistības ir būtisks elements, kā nodrošināt euro zonas finanšu stabilitāti kopumā, ir izšķiroša nozīme.

5. Tā uzskata, ka ir vienlīdz būtiski, lai tad, kad sāks darboties Eiropas Finanšu stabilitātes fonds (EFSF), valdības būtu gatavas to aktivizēt otrreizējā tirgū, ja ECB veiktā analīze norādīs uz ārkārtīgiem finanšu tirgus apstākļiem un finanšu stabilitātes riskiem.

6. Pamatojoties uz minēto novērtējumu, ECB aktīvi īsteno "Vērtspapīru tirgu programmu". Šī programma izstrādāta, lai palīdzētu atjaunot monetārās politikas lēmumu labāku transmisiju, ņemot vērā tirgus segmentus, kuros traucēta darbība, un tādējādi nodrošinātu cenu stabilitāti euro zonā.